

راهکارهای احیای تعاونی‌های مسکن کارگری

چگونه کارگران خانه‌دار می‌شوند؟

مقرر شده است ۴۰۰ هزار واحد مسکونی در طی چهار سال دولت سیزدهم برای کارگران احداث شود.» وزیر کار همچنین متولی اصلی کار را «بخش تعاون» دانست و افزود: «بخشی از این تعهد در فرایند اجرایی قرار گرفته است.» ظاهراً قرار است در راستای ساخت و تهیه مسکن کارگری و حل بخشی از چالش پیش‌روی جامعه کار و تولید در این حوزه، پیش‌روی کار با محوریت و راهبری «تعاونی‌های مسکن کارگری» باشد.

عینیت بخشیدن به الزامات قانونی تأمین مسکن باشد. به غیر از ماده (۱۴۹) قانون کار، تأمین مسکن برای مردم با اولویت «کارگران و روستائینان» بر اساس اصل (۳۱) قانون اساسی، یکی از اصلی‌ترین وظایف دولت است و تطابق این دو قانون فرادستی نشان می‌دهد که عمل به تعهدات دولت در اصل (۳۱) قانون اساسی در ارتباط با کارگران، هیچ راهی ندارد جز احیای تعاونی‌های مسکن راکد و تلاش برای ایجاد تعاونی در واحدهای تولیدی که تا پیش از این، فاقد این نهادهای مشارکتی بوده‌اند.

احیای تعاونی‌های مسکن کارگری

آیت اسدی به عنوان نماینده کارگران در شورای عالی کار، یکی از راهکارهای احیای تعاونی‌های مسکن کارگری را تعامل سازنده دولت با کارفرمایان دانست و در این رابطه گفت: «در مذاکرات مزدی سال ۱۴۰۲، یکی از پیشنهادات گروه کارگری، تهاتر بخشی از مالیات کارفرمایان با میزان کمکی است که به تعاونی‌های مسکن می‌کنند. تهاتر بخشی از مالیات، می‌تواند کارفرمایان را به ایجاد و حمایت از تعاونی‌های مسکن کارگری ترغیب کند.» به گفته او باید زمین رایگان و تسهیلات ارزان در اختیار تعاونی‌ها بگذارند و در این شرایط اقتصادی با حمایت از جامعه کارفرمایی، تقویت تعاونی‌های کارگری را موجب شد. با توجه به اینکه ساخت ۴۰۰ هزار واحد مسکن کارگری، خبری خوب و امیدوارکننده برای جامعه کار و تولید به شمار می‌رود، تا رسیدن به مقصد، مسیری طولانی در پیش است. با عمل به قانون و همکاری تمام نهادهای دولتی ذی‌ربط از جمله شهرداری‌ها می‌توان امیدوار بود که در آینده‌ای نزدیک، ساخت تعداد بسیار بیشتری مسکن کارگری با شرایط آسان در دستور کار قرار گیرد. امروز «خانه» برای کارگران حرف اول و آخر را می‌زند و شکی نیست که با خانه‌دار شدن، بیش از نیمی از مشکلات نیروی کار برطرف و با کاهش هزینه‌های این بخش، صرف هزینه در حوزه‌هایی نظیر رفاه و آموزش ممکن می‌شود.



مناسب همکاری کنند و همچنین کارفرمایان کارگاه‌های بزرگ مکلف به احداث خانه‌های سازمانی در جوار کارگاه و یا محل مناسب دیگر هستند.» بر اساس تبصره‌های این ماده قانونی، وظیفه اصلی حاکمیتی دولت، تأمین زمین رایگان یا بسیار ارزان با بهره‌گیری از امکانات نهادهایی مانند شهرداری‌ها یا وزارت مسکن و شهرسازی است و در مرحله بعد، بایستی دولت نظام بانکی را ملزم کند تا به تعاونی‌های مسکن کارگری تسهیلات قرض الحسنه با شرایط مناسب پرداخت شود. در واقع، تأمین زیرساخت‌های فعالیت تعاونی‌های مسکن باید توسط دولت فراهم شود و کارفرمایان وظیفه دارند بخشی از ارزش افزوده حاصل از کار کارگران را برای پیش‌سپرد کار در تعاونی‌های مسکن صرف کنند.

بهره‌گیری فعالانه از تعاونی‌های مسکن کارگری در نهضت سراسری مسکن ملی، می‌تواند یک نقطه اوج قابل توجه در

تیرماه سال جاری، در حالی ساخت ۴۰۰ هزار واحد مسکن کارگری در دولت سیزدهم ر سانه‌ای شد که این مهم در دولت‌های قبل به دلایل مختلف مغفول مانده و شرایط مناسبی را به واسطه تهیه مسکن به جامعه کارگری تحمیل کرده بود. در روزهای آغاز تابستان سال جاری صولت مر تصوی وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در ارتباط با ساخت مسکن کارگران گفت: «در تفاهم‌نامه‌ای با وزارت راه و شهرسازی،

تیرماه سال جاری، در حالی ساخت ۴۰۰ هزار واحد مسکن کارگری در دولت سیزدهم و بهره گرفتن از توانمندی این نهادها در پروژه نهضت ملی مسکن، یکی از اقدامات مثبت اخیر است. به نظر می‌رسد بخش قابل توجهی از کار در نهضت ملی مسکن، بر عهده تعاونی‌ها گذاشته شده است. بر اساس آمار که مهدی مسکنی، معاون امور تعاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در بیست‌وهفتم مردادماه سال جاری اعلام کرده، کمی کمتر از یک‌سوم تعهدات ساخت مسکن در نهضت ملی مسکن از طریق تعاونی‌های مسکن بر آورده می‌شود.

مسکنی در ارتباط با آمار و ارقام این طرح گفت: «۱۳۰۰ واحد مسکونی در قالب نهضت ملی آماده بهره‌برداری است و بر اساس تفاهم‌نامه امضا شده، احداث ۶۲ هزار واحد از ۴۰۰ هزار واحد بخش تعاون آغاز شده است.» نهضت ملی مسکن که با هدف خانه‌دار کردن اقشار فرودست در دولت کلید خورده، جامعه هدف گسترده‌ای دارد اما بر جمعیت‌ترین بخش این جامعه، کارگران هستند.

سهام اجاره‌خانه از درآمد کارگران

آیت اسدی، عضو کارگری شورای عالی کار در ارتباط با میزان سهم اجاره‌بهای خانه از درآمد کلی کارگران گفت: «در حال حاضر کارگران مستأجر حدود ۷۰ درصد از درآمد ماهانه خود را برای پرداخت اجاره‌خانه مصرف می‌کنند.» او در گفت‌وگو با «آتی‌نو» تأکید کرد: «مروزی یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های جامعه کارگری، بحث مسکن و هزینه‌های بالای آن است.» این فعال و کارشناس حوزه کار در ادامه بیان کرد: «به دلایل اشاره شده احیای تعاونی‌های مسکن کارگری با هدف خانه‌دار کردن کارگران با کمترین آورده ممکن می‌تواند بخش بزرگی از دغدغه‌های معیشتی این جامعه را برطرف سازد.» اسدی توضیح داد: «باید

یادداشت



نقش تعاونی‌ها در رفاه عمومی



به واسطه رشد جمعیت و گسترش نیازهای اجتماعی اقشار مختلف در ارتباط با مصارف گروه‌های متفاوت اجتماعی در حوزه‌های گوناگون، توسعه بخش تعاون به‌ویژه در حوزه تعاونی‌های بزرگ کارگری و جایگزینی آن‌ها با فروشگاه‌های وسیع، امکان تأمین حوزه مصرف جامعه کارگری را در وضعیت بهتری فراهم می‌کند.

امروزه فاصله اقشار و گروه‌های مختلف مردمی نظیر کارگران با تعاونی‌ها در شرایطی اتفاق افتاده که بخش بسیار بزرگی از نیازهای مصرفی مردم و فعالان حوزه کار و تولید توسط فروشگاه‌های بزرگ تهیه و تأمین می‌شود. در این وضعیت ایجاد و گسترش تعاونی‌های بزرگ به واسطه دسترسی پذیری و ارزانی، موجب تقویت قدرت خرید نیروی کار و افزایش رفاه جامعه می‌شود.

تخفیفات عمده اجناس در فروشگاه‌های بزرگ به واسطه سود سرشار آنان از ارائه اجناس مختلف امکان جذب اقشار مختلف به این مراکز را فراهم کرده است. این در حالی است که با توجه به شرایط اقتصادی، شرکت‌های تعاونی مصرف نهایت سود ۱۰ درصدی را در حوزه کالاها به‌ویژه در بخش مواد مصرفی اعمال و در حوزه توزیع کالاها شرایط اقتصادی مردم را لحاظ می‌کنند.

سال‌های پس از دهه ۶۰ به واسطه کاهش نقش تعاونی‌ها در حوزه‌های اقتصادی، تولیدی و خدماتی می‌توان برهه افول بخش تعاون به‌ویژه در حوزه تعاونی‌های مصرف به‌شمار آورد، اما توجه به بخش تعاون در دولت سیزدهم و اقدامات مرتبط با توسعه این بخش مهم اقتصادی و تولیدی، زمینه‌رشد سهم فعالیت تعاونی در راستای تحقق سهم ۲۵ درصدی این بستر از اقتصاد ایجاد کرده است. این مهم توسعه تعاونی‌های بزرگ و تأمین بخش عمده‌ای از کالاهای مصرفی گروه‌های مختلف مردمی را نوید می‌دهد. با نگاه به این وضعیت باید ارائه ساز و کارهای مختلف کارآمد جهت توسعه تعاونی‌های بزرگ و جایگزینی آن‌ها به جای فروشگاه‌های بزرگ، شاهد رشد سهم تعاونی‌ها از خرجه تأمین کالاهای مصرفی و خدمات موردنیاز مردم به‌ویژه جامعه کارگری باشیم. ایفای نقش تعاون در برخی کشورها به‌گونه‌ای است که در بسیاری زمینه‌ها شرکت‌های تعاونی نقش بالایی در فعالیت‌های متنوع از جمله حمل‌ونقل، تولید و توزیع کالاهای مصرفی عهده‌دار هستند.

گسترش سهم بخش تعاون از بازار کار و تولید و رشد تأمین کالا از طریق فعالیت تعاونی‌ها علاوه بر ابزار سرمایه‌گذاری، تسهیل قانونی و ایجاد مشوق برای حضور افراد در این حوزه، نیازمند تسهیل‌گری و حمایت دولت از بخش تعاون است. به این واسطه فعالیت گسترده تعاونی‌های تولیدی و توزیعی را در سال‌های دهه ۶۰ می‌توان محصول بسترسازی گسترده دولت، زمینه‌های فرهنگی تعاون و تمایل مردم به حضور در این حوزه محسوب کرد. همچنین ایجاد تعاونی‌های بزرگ مقیاس و توسعه فعالیت و سهم‌پذیری آن‌ها از بازار تولید و تأمین کالا از دیگر اقدامات سازنده و توسعه‌بخش تعاون در آن سال‌ها محسوب می‌شود. ایفاگری نقش‌های سازنده، حضور در خط اول تولید، سهم بزرگ در توزیع کالا و تأثیرگذاری در اقتصاد اگر ویژگی شرکت‌های تعاونی در سال‌های ابتدایی پس از انقلاب اسلامی بدانیم، دستیابی دوباره به آن جز با حمایت دولت در تأسیس و توسعه تعاونی‌های بزرگ مقیاس ممکن نیست. در دولت سیزدهم با توجه به حجم نقدینگی و سرمایه‌بری برخی اقدامات تأسیسی در حوزه فعالیت شرکت‌های تعاونی بزرگ مقیاس، ایجاد و توسعه این شرکت‌ها در دستور کار قرار گرفته است و این نویدبخش توسعه سهم تعاون از اقتصاد محسوب می‌شود.

در حال حاضر اما واقعیت‌ها و ظرفیت‌های تعاون با اقدامات فاصله‌گرفته و سرمایه‌گذاران بخش خصوصی به واسطه این وضعیت سهم بیشتری از بازار کار، تولید و توزیع کالا و ارائه خدمات را در اختیار گرفته‌اند. دولت در این بین با حمایت از تعاونی‌ها و تسهیل شرایط فعالیت، در توسعه این شرکت‌ها در مقیاس بزرگ و توسعه تعاونی‌های بزرگ مقیاس ایفاگر نقشی مهم خواهد بود.

نایب رئیس کانون عالی شوراهای اسلامی کار در گفت‌وگو با «آتی‌نو» تشریح کرد

ساز و کارها و الزامات توسعه تعاونی‌های کارگری



اینکه امکان استفاده از ظرفیت جامعه کارگری در راستای اجرای طرح کالابرگ الکترونیک وجود دارد، اضافه کرد: «تعاونی‌های کارگری با حضور فعالانه کارگران در کارگاه‌ها و شرکت‌های تعاونی توان تأثیرگذاری و ارتقای کارکرد این طرح را دارند.» نایب‌رئیس کانون عالی شوراهای اسلامی کار افزود: «با وجود حضور کارگران به‌عنوان یکی از دهک‌های استفاده‌کننده از این طرح، اما تعاونی‌ها سهمی در طرح مورد اشاره ندارند و مشارکت فعال جامعه کارگری و تشکل‌ها در طرح دیده نشده است.»

او با اشاره به میزان تأثیرپذیری طرح‌ها از ظرفیت تشکل‌های کارگری و تعاونی‌ها، گفت: «دولت‌ها می‌توانند از ظرفیت اتحادیه‌ها و کانون‌های کارگری به‌عنوان شرکت‌های اجتماعی حوزه کار و تولید برای ایجاد تعاونی در شرکت‌ها و کارگاه‌ها استفاده کنند.» باقری تأکید کرد: «تشکیل تعاونی‌ها در کارگاه‌های بزرگ و دسترسی آن‌ها به خدمات و امکانات با وجود کمک به معیشت کارگران در ایجاد انگیزه و روحیه کاری مؤثر است.» نایب‌رئیس کانون عالی شوراهای اسلامی کار اضافه کرد: «کنون ۵۰ درصد جمعیت کشور را کارگران تشکیل می‌دهند که اهمیت به معیشت و اشتغال آن‌ها نقش بسزایی در اقتصاد کشور به‌همراه خواهد داشت. تعاونی‌های کارگری برای احیاء دستیابی به جایگاه واقعی خود در اقتصاد نیاز به حمایت نهادهای متولی دارند.»

کاهش نرخ بیکاری در قشر کارگران کمک بسزایی می‌کند. او همچنین توضیح داد: «تعاونی‌های کارگران می‌توانست امنیت شغلی کارگران را نیز تضمین کند. این در شرایطی است که اکنون به دلیل کمبود نیروی کار در صنایع، با مشکلاتی روبه‌رو هستیم. همچنین این وضعیت باعث ارائه پیشنهادهای خارج از چارچوب عرف و قانون در ارتباط با کارگران شده است.»

تضمین امنیت شغلی از طریق تعاونی‌ها

نایب‌رئیس کانون عالی شوراهای اسلامی کار با بیان اینکه تعاونی‌های کارگری نقش مهمی برای بهبود عرضه و تقاضا در بازار کار دارند، گفت: «مضای قرارداد کار یکی از بنیان‌های اصلی اشتغال است، اما در کشور ما بیش از ۹۵ درصد قراردادها موقت هستند. این در حالی است که با رونق تعاونی‌های کارگری، امنیت شغلی کارگران تضمین می‌شود.» باقری ادامه داد: «مروزی با وجود تعاونی‌های کارگاهی در شرکت‌ها و کارخانجات بزرگ مقیاس، باید ایجاد و گسترش تعاونی در کارگاه‌های کوچک و متوسط نیز مورد توجه قرار گیرد.» او با بیان اینکه تعدادی از تعاونی‌های کارگری از محدوده فعالیت تعریف شده خارج شده‌اند، گفت: «این شرکت‌ها با حضور در فضای کاغذبازی مزایده‌ها و مناقصه‌ها و فعالیت در حوزه بنگاهداری از رسالت اصلی خود در قالب شبکه توزیع غیرانتفاعی و عرضه کالا بدون واسطه، فاصله گرفته‌اند.» نایب‌رئیس کانون عالی شوراهای اسلامی کار گفت: «در حالی که رهبر معظم انقلاب اسلامی در سال ۹۷ به نقش تعاونی‌ها در اقتصاد کشور تأکید کرده‌اند، دولت‌ها و دستگاه‌های مرتبط و متولی حوزه تعاون و بخش خصوصی باید اقدامات مؤثرتری در این حوزه به نمایش بگذارند.»

ضرورت استفاده از ظرفیت تشکل‌ها

باقری با اشاره به اینکه دولت‌ها باید از ظرفیت تشکل‌های کارگری و کارفرمایی در راستای توسعه بخش تعاون استفاده کنند، گفت: «طرح‌هایی از جمله نهضت ملی مسکن در کشور در حال اجراست که می‌توان از ظرفیت تشکل‌ها و اتحادیه‌های

محسن باقری، نایب‌رئیس کانون عالی شوراهای اسلامی کار با اشاره به چالش‌ها و الزامات بخش تعاون در راستای بسترسازی توسعه این حوزه از فعالیت اقتصادی مرتبط با جامعه کار و تولید، وضعیت امروز بخش تعاون و ساز و کارهای لازم جهت گسترش ارتباط چندوجهی بازار کار و تولید، نیروی کار و جامعه کارفرمایی را در بستر تعاونی‌ها تشریح کرد.

نایب‌رئیس کانون عالی شوراهای اسلامی کار در گفت‌وگو با «آتی‌نو» بیان کرد: «تعاونی‌های کارگری در صورت نبود حمایت‌های لازم از سوی نهادهای متولی و دولت‌ها، شرایط نامناسبی را در بخش‌های مختلف تجربه خواهند کرد. در این وضعیت جامعه کارفرمایی تمایل به فعالیت در این حوزه نداشته و خروجی اقدامات شرکت‌های تعاونی از این شرایط متأثر خواهد شد.» باقری در ادامه افزود: «مشکلات تعاونی‌ها و عدم حمایت از آن‌ها در دهه‌های گذشته تمایل کم جامعه کارگری را در راستای سرمایه‌گذاری در این بخش موجب شده است.» او ادامه داد: «برای تشکیل و توسعه تعاونی‌ها، تشکل‌های کارگری باید از سوی نهادهای متولی نظیر وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی و جهاد کشاورزی مورد حمایت قرار گیرند. این نوع نگاه به حوزه تعاون زمینه‌رشد و توسعه را فراهم می‌کند.» نایب‌رئیس کانون عالی شوراهای اسلامی کار با بیان اینکه تعاونی‌های کارگران حق عضویت خود را داده‌اند، بر حمایت گسترده و بیشتر از این شرکت‌ها در حوزه عملکردی بخش‌های مختلف نظیر مسکن و مصرف تأکید کرد.

نقش تعاونی‌ها در اقتصاد و اشتغال

باقری اضافه کرد: «تعاونی‌های کارگری قرار بود یک شبکه توزیع غیرانتفاعی به نفع کارگران باشند و کالاهای تولیدکنندگان را بدون واسطه به دست مصرف‌کننده برسانند. این موضوع ضمن تأثیرگذاری و نقش آفرینی در اقتصاد کشور به ایجاد اشتغال و